

פרשת כי תשא

לשמור עצמו מעין הרע

מובא במדרש תנחומא: הלוואות ראשונות על שנתנו בפמב, לפיכך שלטה בהם עין הרע ונשתברו. וכן אמר לו הקדוש ברוך הוא: אין לך יפה מן הצניעות, שצאמר: "ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת" (מכה ו, ח). דברי מדרש אלו מלמדנו כמה אדם צריך לא להבליט את עצמו. הלוואות, שאין דבר יותר קדוש מהן נשתברו בגלל שנתנו בפרהסיה.

מובא במדרש רבה: (בראשית מקץ-פרשה צא) "ויאמר לבניו למה תתראו, אמר יעקב לבניו, אתם גבורים, אתם נאים, אל תפנסו בשער אחד [למצרים] ואל תעמדו במקום אחד, שלא תשלט בכם עין הרע". (הובא ברש"י ד"ה בתוך הבאים) מובא באבות פרק ב' משנה יא': "רבי יהושע אומר, עין הרע ... מוציאה את האדם מן העולם".

כתוב בגמרא מסכת בבא מציעא דף ק"ז: "אמר רב תשעין ותשע מתו בעין הרע ואחד בדרך ארץ ועל זה דרש רב את הפסוק: "והסיר ה' ממך כל חלי" כל חלי - זו עין הרע. ופרש רש"י, דבר שכל החללים תלויים בו, זו עין הרע".

כתוב הזוהר (אחרי מות דף סג מתורגם) ועל זה שנינו, יסטה אדם אפלו ממאה דרכים ולא יפגש אדם שיש לו עין רעה. הרב דסלר מסביר שכשאדם מקנא בשני ומטיל בו עין הרע הוא גורם עליו קטרוג 'למה לו יש ולי אין?' ואז בודקים אותו בשמים אם הוא באמת ראוי למה שיש לו ומי יכול לומר שהוא ראוי.

אנו מתפללים כל יום 'ותצילנו מעין הרע' מכאן נלמד עד כמה חשוב להשמר מזה.

כתוב במס' ברכות דף לא' שחנה בקשה מהשם יתברך בן לא חכם ולא טיפש. כתב רש"י לא חכם יותר מדי שלא יהיה תימה בעיני הבריות ומתוך שנדברין בו שולטת בו עין הרע:

במסכת סנהדרין דף צג. שואלת הגמרא חנניה מישאל ועזריה אחרי שיצאו מכבשן האש שזרק אותם שם נבוכדנצר מדוע יותר לא מוזכרים בספר דניאל? עונה הגמרא יש מה שאומר בעין הרע מתו. כתב רש"י שהיו מסתכלים בהן על שהיו תמהין בהן:

נפסק בהלכות קריאת התורה סימן קמ"א שאב ובנו לא יעלו אחד אחרי השני משום עין הרע.

בקיצור שולחן ערוך (סימן קפג הלכות נזקי ממון סעיף ו') כתוב: "אסור לעמוד ולהסתכל בשדה חברו כשהיא מלאה פרי שלא יזיקנה בעין הרע. ומכל שכן שאסור להסתכל בחבירו בענין שיש לחוש שיזיקנו בעין הרע."

רבנו בחיי כתב שהסיבה שיעקב פיצל מקלות וכו' כדי להסתיר את הנס שילדו הרבה שלא ישלוט בנס עין הרע.

וכתב שם שגחזי שלח את אלישע להחיות את הילד שמת, על ידי המקל אבל הסיבה שזה לא פעל עד שהוצרך לבא אלישע בעצמו להחיותו כיון שגחזי פרסם לכולם שלט בזה עין הרע

המלבי"ם (מלכים ב פ"ד) כתב שהסיבה שאמר הנביא לאשת עובדיה לסגור את הדלת כשמלאה שמן לכלים הריקים במעשה ניסים כדי שלא ישלוט בזה עין הרע. וראים שגם אם ראוי לעשות נס יכול לשלוט עין הרע ולבטל זאת.

כתב רש"י (בראשית, מ"ח) כשיעקב בירך את מנשה ואפרים ברכם וידיגו- כדגים הללו שפרים ורבים ואין עין הרע שולטת בהם. במסכת סנהדרין דף כט' כתב רש"י: אדם עשוי לומר לבריות 'חייב אני מעות לפלוני' להתרחק מעין הרע: שלא ליראות שבע מממון [שיש לו הרבה ממון] ולכן נפסק שזה אינו נחשב הודאה לחייבו ממון.

כתב בשו"ת בית ישראל (סימן לב), שמצוה לעשות סעודה ושמחה ביום הגיעו לגיל מיוסף שהיה בעל עין יפה, על כן כיום לא נהגו לעשות כן, שחוששים לעין הרע, ועל כן מסתירים את שנותיהם.. פלא יועץ ערך דיבור כותב: המספר טובות ושבח חברו ואינו מברכו שלא ישלוט בו עין הרע ושכן ירבה וכן יפרץ, הרי זה גורם רעה לחברו, וגם עליו יעבור כוס כאשר עשה כן יעשה לו ה' ישמור.

כיצד להנצל מעין הרע: כותב הכלי יקר [פ"כד] כי כל בעל עין יפה ניצל מעין הרע [היינו שתמיד שמח בשמחתו של השני ואינו מקנא בחברו] ראיה מיוסף שהיה בעל עין יפה, על כן נאמר בברכת בן פורת עני, קרי ביה עולי עין, שהם עולים למעלה מן העין, דלא שלטה עיני בישא בכל מה שבא מזרעו של יוסף. וכן כותב הכלי יקר (בראשית פרק-מט) אמר יעקב בן פורת עלי עין, מצד שהוא בעל חן על דרך שגמור (אסתר ב.טו) נושאת חן בעיני כל רואיה ע"כ יהיה עלי עין,

שאין עין הרע שולט במי שנושא חן בעיני כל רואיו, והמופת על זה שהרי בנות צעדה [צעדו] עלי שור להסתכל ביופיו, ואעפ"כ לא ניזוק מצד עין הרע אף על פי שבמקום שהריבוי מצוי אז ביותר העין הרע מצוי, מכל מקום יהיה יוסף בן פורת שיפיר וירבה כדגים הללו, ואעפ"כ יהיה בן פורת חינו נטוי עלי עין הרואה לבל יזיקו. הכלי יקר פרשת כי תשא כותב שאין העין שולט כ"א במספר שהוא דבר חידוש דרך משל אם רואין אצל איש עני ק' זהובים יותר הוא צריך להזהר מן עין הרע ממה שרואין ביד העשיר.

השומר עיניו ניצל מעין הרע הגמרא במסכת ברכות דף כ. אומרת: מדוע ביוסף לא שלטה עין הרע? כיון שעין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו.

על בעל אמונה לא שולטת עין הרע ולא כישופים. כתוב בקובץ אמונה מעשית כיצד יש עין הרע על ידי אנשים? הרי הכל מהשמיים? אלא כאשר יש גאוה, שמשבח את עצמו ואת עסקיו ואת משפחתו, כאילו הכל בזכותו, ואז השיית מסיר השגחתו ממנו וניזוק על ידי עין הרע של אחרים, וכאשר הוא בעל אמונה, ומשבח את השיית, שהכל משמיים לטובה, אז יש עליו השגחה, ואין עין הרע.

כתב פלא יועץ (ערך עין הרע) וצריך האדם להשמר מאד כאשר יוכל, דהיינו שלא יתראה, לא בחמתו ולא במעשיו ולא בעשרו, אבל צריך דעת שלא ירגישו בו שהוא משתמר שלא יבואו להקפיד עליו על שחושדם שהם בעלי עין הרע. וכל ערום יעשה בדעת. וגם לא יעמד על טובת חברו ולא ישב בחנותו ולא יתן עיניו בה ולא ידבר עליה, כדי שאם יאמר לו שום נזק לא יתלה בו הקלקלה, ואם יתגלגלו הדברים שיוזכר שבו וטובות חברו, תכף יברכחו שלא ישלט בו עין הרע: וכבר יש בספרים כמה סגולות להנצל מעין הרע, ובפרט עשב ששמו רודה שהוא מסגל מאד לנשאו עליו, וראוי לילך אחריהן כי הוא בכלל 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם' (דברים ד טו). וכן להנצל מעין הרע של עצמו, איתא בש"ס (ברכות נה ב) דיש סגולה, שישתכל בעינו צד שמאלי של חטמו.

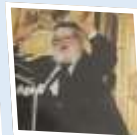
ועל הכל תפילה עושה פירות, כי אלהינו מרחם, שומע תפלת כל פה והוא המציל את עמו ישראל מעין הרע ומכל דבר רע. ועל כל פנים לא ימנע מעשות מצוה ממני חשש עין הרע, כגון להביא עני לביתו, או לדרש ברבים ללמד דעת את העם, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע, ומצוה אגוני מגנא והיא מגן וצנה.

מובא באבות ישראל המגלה לרבים הטובות ש'ה' חנן אותו, ומתפאר בכך לעיניו כל, מעורר עליו את מדת הדין, ומעלה עליו את קנאתם של אחרים, והם מתחילים לשאול: "מדוע מגיע לו יותר ממני", "איזו זכות יש לו שאין לי?" שאלות מעין אלו, מעוררות לבסוף קטרוג, ובשמים מעינים שנית האם אכן יש לו זכות המצדיקה לתת לו טובה מעין זו, ובסופו של דבר הוא עלול להפסיד את הטובה שקבל.

מעשה בעשיר אחד, שהיתה לו כוס קרה ונפלאה מזכוכית לבנה, אשר הוריש לו אותה אביו. יום אחד עשה סעודה, והביא את הכוס כדי לשתות בה, והיה בין האורחים אדם אחד שהיתה לו עין הרע קשה, ותכף שהסתכל על הכוס, נפלה הכוס ונשברה, ולאחר רבע שעה נפל על פל הכוס אבן אחת גדולה מראש הפתל ומת. נמצא שהעין הרע שלטה בגופו ובממונו בנחת.

מספר בגמרא (ב"מ דף פד), על רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה ועוד כמה חכמים, שהיו יושבים בבית המדרש ולומדים על גבי ספסלים, ורבי אלעזר תבן של רבן שמעון בן גמליאל, ורבי יהודה הנשיא, היו יושבים לפניהם על גבי קרקע, ומקשים קשיות, ומתראים. כשראו החכמים שרבי אלעזר ורבי יהודה נבונים וחכמים, אמרו: מיהם אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע? מיד עשו להם ספסלים, והושיבו אותם על גביהם. כשראה זאת רבן שמעון בן גמליאל, אמר לחכמים: גוזל אחד יש לי ביניכם ואתם מבקשים לאבדו ממני! [וכנתו היתה, שאינו חפץ ששבו יושב במקום גבוה כדרך החכמים, כדי שלא יבלט ותשלוט בו העין].

ספר רבי יוסף פלאגיא: מעשה נורא בשליח צבור, שהיה תלמיד חכם ומקיים מצוות, והיה אמיץ כח וקולו ערב מאד. ובראש השנה התפפל וקרא בתורה וקרא בשופר, והטילו עליו רבים עין הרע, באומרים מה יפה כחו וקולו, שהיה נשמע בקול נעים למרחוק, וגם התקיעות פלם לא נמצא כמותם. ומאותו יום של ראש השנה נחלש חלשה ונתר, ולא היה לו כח לעמוד להתפפל לפני התבה אפילו בקול נמוך, והיה מוטל על ערש דני מעט זמן, ורפואה לא היתה לו, ונלקח לבית עולמו, ה' יצילנו. ותלו כל העולם התדבק בגלל עין הרע שהטילו עליו. (שו"ת לב חיים ח"ג סי' טז). לכן מחוייב אדם להזהר מעין הרע ולא להבליט את עצמו. לא לגרום לאנשים לקנא בו אלא יעשה מתוך ענוה וצניעות ואז יצליח. ה' ישמרנו מכל עין הרע.

בכו והתפללו בפורים לפני בטן ונושעו

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך 'דורש טוב'. יש בו כדי ללמדנו עד כמה גדול יום הפורים וכיצד ניתן לקבל ישועות עצומות מעבר לגדר הטבע. הדברים התפרסמו בשעתו ע"י אברך חרדי מליקווד שבארצות הברית. כאברך צעיר למד בשיבת לייקווד שנסדה על ידי הרש"ג אהרן קוטלר זצ"ל. האברך היה נשוי עשר שנים ולא זכה לפרי בטן. הוא עשה את כל ההשתדלויות שעולם הרפואה הציע, אבל הישועה לא הגיעה. בנוסף היתה לו בעיה בריאותית לא פשוטה וגם כאן הרופאים לא מצאו לה פתרון. לאחר שבסייעתא דשמיא נושע משתי הבעיות, הוא כתב מכתב שהתפרסם ברבים, וזכה לכינוי 'המכתב מליקווד'. הוא כתב את המכתב תוך כדי שהוא מתנצל על כתובתו: "אני אברך צעיר שאינו ראוי לומר לאהרני גדולים ממני מה לעשות". כך פתח את מכתבו. "מצד אחד, מי אני ומה אני כי אכתוב דברים ואפרסם אותם בפרהסיא. מצד שני, אני לא יכול לשתוק! ליהודים רבים יש מצוקות ואני לא יכול למנוע טוב מבעלי! יש בידי 'מכרה זהב', שהניג נרעש מגודל יקרתו, והיאך אהיה 'עניני' בשעה כזאת, ולא אודיע על מציאותו לאחיי שנמצאים במצוקה, והם זקוקים לו!". "מכיוון שהתקרבו לתענית אסתר וליום פורים, עיינית במה שהספרים הקדושים כותבים על מעלת יום פורים, בו 'כל הפושט יד - נותנים לו'. מתוך העיון בדבריהם נוכחתי לדעת כי במשפט זה טמון עומק עצום, מלבד הפן ההלכתי. ביום הפורים כל הפושט יד למלכו של עולם, בתפילות ובתחנונים - נותנים לו! ככל שהופשתי לעיני קיבלתי תחושה שמשהו ענק מסתתר מאחורי המשפט שבפורים! כל הפושט יד נותנים לו. החלטתי באותה שנה לשנות את סדר היום בפורים מכפי שנהגתי בכל שנה. באותה השנה השקעתי בתפילות! קמתי כשעתיים לפני הנץ החמה. במשך כשעתיים בכיתי יחד עם אשתי ואמרנו תהילים. כשהגענו למזמור כ"ב-המזמור שאסתר אמרה כשכנסה במסירות נפש למלך אחשוורוש: "למנצח על איילת השחר אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲצַבְתָּנִי רָחוּק מִישׁוּעָתִי דְּבָרִי שְׁאֵגְתִּי! התחננתי: 'ירבונו של עולם, אני מבקש ממך זרע של קיימא! אני מבקש ממך פתרון לבעיה ממנה אני סובל! אני יודע שאהיה רוצה רק את טובתי, אלא שאהיה מבקש ממני: 'הַשְׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ בִּי קוֹלְךָ עֲרֵב וּפְרָאֵךְ נָאֻחַ" (שיה"ר ב, י"ד). "אתה רוצה לשמוע מפי שאני 'קשור' אליך. מכיר בכך שהישועה יכולה לבוא רק מיידך המלאה והפתוחה הקדושה והרחבה. אנא ממך, בורא עולם! יום פורים הוא היום המסוגל לתפילה. אני מבקש ממך, 'גם כל קוידל לא יבושו' (תהילים כ"ה, ג), מי שמקוה ומתפלל לה - זוכה לישועה!". "לאחר כשעתיים בכיות ותפילות ניגשנו להתפלל ותיקין, לאחר התפילה וקריאת המגילה, קיימנו את מצוות היום, ועוד נותר לנו זמן, במשך היום לסגור את דלת הבית ולשוב ולבכות על העניינים האלו, שאחזנו כל כך זקוקים להם". "הריני מצהיר ומעיד עלי שמיום וארץ שעד ליל הסדר, תוך שלושים יום בלבד שתי הישועות הגיעו! אחיי! לא עת לחשות, לא עת לשקוט ולנוח! אני קורא לכם בפרהסיא: תנצלו את יום הפורים כדת וכראוי! שערי שמייים פתוחים! השטן הוא זה שמבלבל את דעתנו, ומרץ אותנו מכאן לשם ומשם לכאן, וגורם לנו לבזבז את היום הקדוש הזה". בודאי שיש לקיים את כל מצוות היום בהידור, אבל אסור לאבד את הגבולות. יש להקדיש זמן, 'לתפוס פינה שקטה', להתפלל ולבקש מבורא עולם את כל הבקשות, מתוך הכרה והרגשה שכל קולנו תלויים בחסדי ה' יתברך. ביום זה מובטח לנו כי 'תשועת היתה לנוצח ותקולנו בכל דור ודור'. רבי מנחם שטיין אמר: "רבותי, זה עובד! אני מכיר זוג שגר בבני ברק, שבמקור הם מאופקים. גם להם היתה בעיה של עקרות. לאחר שהבעל קרא את המכתב של האברך מליקווד, פנה לאשתו בעדינות ואמר לה: 'מנהגנו בכל שנה לנסוע ביום פורים למשפחה שלך באופקים. שם מתאספים לסעודה כל אחיך ואחיותיך. זהו מפגש יחד שנתי' משמח ביותר!". "השנה אני מבקש ממך: הבית שלנו בלי ילדים. בואי נישאר בבית ביום הפורים הקדוש, וננצל את היום לתפילות". הוא סיפר לה על 'כל הפושט יד נותנים לו', על 'להודיע שכל קוידל לא יבושו', ועל 'מרדכי בן יאיר' - בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפילות, בן שמעי - בן ששמע אל תפילות, בן קיש - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו". הוא הסביר על כח התפילה שיש ביום המסוגל הזה! לא קל היה לשכנע את האשה לוותר על מפגש משפחתי של פעם בשנה, אבל לאחר ששמעה את כל דבריו סברה וקיבלה. האברך הזה כתב מכתב שהתפרסם ברבים: 'נישארנו באותה שנה בבית. קיימנו את כל המצוות בהידור וגם סעדנו את סעודת פורים בשמחה. אבל הקדשנו זמן רב לתפילות, בדיק כפי שאותו אברך מליקווד עשה. ניצלנו את אשמורת הבוקר שהוא הזמן המסוגל ביותר לתפילות ולבכיות... אני מודיע לכם: לאחר פחות משנה עשינו בסייעתא דשמיא, סעודת פדיון הבן.

הפורים תורה שגילה את המסכה

בליל שבת קבוצה של אורחים עניים המסבבים בעיירות אחרי תפילת ערבית פנו לגבאי בית הכנסת בקשו ממנו שיוורה להם לאלו "בעלי בתים" מוזמנים הם להצטרף לסעודה, הגבאי עשה מלאכתו נאמנה "אתה תלך לאכול אצל ר' זעליג הנפח" אמר לאחד, "ויאתה", שראה על פניו כי בע טוביה הוא, שלח לאכול אצל ראש הקהל, יען כי צוברא מרבנן הוא, עוד אורח לפה ועוד אורח לשם ובית הכנסת התרוקן ממתפללים, חוץ מאיש אחד שעמד מאחורי התנור אשר הפיץ חום נעים, ושפך ליבו בסוד שיח ובצקון לחש עם בורא עולם, מתאחד עם שבת המלכה, וכולו תפילה וגעגועים לבורא עולם. בתום התפילה פתח גמרא ושקע בלימוד עיוני בסוגיא אותה למד. היה זה רבי זושא מאניפולי זי"ע בשנותיו הצעירות בשנות גלותו כשהיה מהלך מעיירה לעיירה ומכפר לכפר, נחבא אל הכלים ומשתדל להסתיר ולהצניע עצמו מאחרים, בגמר התפילה הבחין כי הוא לבדו בבית הכנסת, רוב רות השמן כבר כבר ור' זושא יצא מבית הכנסת היישר לעבר ביתו של הגבאי. הגבאי שהבחין באורח שבה לפתחו כדי לברר היכן יוכל לסעוד סעודת שבת, נדהם, "אני חשתי לתומי שכל האורחים מסודרים לסעודות, כיצד לא הבחנתי בך?" וכמשיח לעצמו אמר "לו באת לפני שעתיים הייתי פותר את העניין בקלות, אך עתה לאן אשלחך, וכולם כבר סיימו את סעודתם!" חיכך הגבאי בפחדתו במבוכה ופתאום אורו עיניו, "אפשר שתלמיד חכם הינך צורבא מרבנן? - 'ואם כן?' שאל האורח" או אז תוכל לסעוד על שולחנו של ראש הקהל שלנו!" הסביר הגבאי בהתלהבות "יראה

, ראש הקהל שלנו הוא בר אוריין גדול, כל שבילי התלמוד נהירים לו, אהוב הוא להשתעשע בחידושי תורה ופלפולי חריפתא בזמן הסעודה, מידי שבת סועדים על שולחנו עשרות תלמידי חכמים מופלגים, בביתו האוכל הוא טפל, והפלפול והסבירה עיקר, אם יודע ספר הנך תוכל להצטרף לסעודתו, כי שם נמשכת הסעודה שעות רבות". טוב ויפה" השיב האורח לגבאי "אך מה אעשה, ואיני יודע ללמוד?... "הגבאי היה נבוך, עומד לו יהודי בעל צורה ואומר בפשטות גמורה דברים כאלו... "הא, לא יכול להיות"... הפטיר בביטול, "מן הסתם מצטנע הנך..." "חלילה!" מחה האורח נמרצות, "אני אומר את כל האמת ללא כחל ושרק, איני יודע ללמוד כלל!" עתה גברה מבוכתו של הגבאי שבעתיים, מחז, חזקה עליו פקודת ראש הקהל שהורה לו בתקיפות לשלוח אך ורק תלמידי חכמים מובהקים היודעים ספר, ומאידך, עומד לפניו יהודי ומתחיל לסעוד סעודת שבת. והנה נפל בראש הגבאי רעיון: ילך הוא עם האורח לביתו של ראש הקהל ושם יבלע אותו בין האורחים הרבים וכך תיפטר הבעיה. יצאו הגבאי והאורח ושמו פעמיהם אל ביתו של ראש הקהל, כבר מרחוק נשמעו קולות ויכוח ובלל של צעקות, בטרקלינו של ראש הקהל סביב שולחן בעל מימדים יוצאי דופן ישבו עשרות אורחים משולהבים, הם כלל לא שמו ליבם אל סוגי הדגים הרבים שהונחו על השולחן, ויכוח קשה בהבנת התוספות באחד הסוגיות הסעיר את הרוחות, אחד מהמסובים הפריח סברא והדי הויכוח עלו בכמה אוקטאבות. בתוך כל זה הושיב הגבאי את האורח ומיד חמק ונמלט על נפשו. תחילה לא הורגשה נוכחותו של האורח החדש, אך כאשר קידש בקול רם על היין, והיה נראה כמופשט כולו מן העולם, הביטו אליו כל המסובים. לאחר שגמם האורח מן היין, פנה אליו בעל הבית ראש הקהל: "אברך, מי הביאך היום?" האורח השיבו חרישית "גבאי בית הכנסת". "ניו!" אמר לעומתו ראש הקהל "יודאי תוכל להצטרף אלינו בויכוח ההלכתי בו אנו עסוקים..." "לא", קרא האורח, והעמיד את שואלו על טעותו, "איני יודע ללמוד!" עננה קלה הקדירה את פניו של ראש הקהל "בודאי שמעת כי בבית סועדים רק תלמידי חכמים..." "אני איני יודע ללמוד" התעקש האורח. "ואולי משנה אחת?" שאל ראש הקהל, "הרי לא יתכן שאדם לא ידע אפילו פרק אחד במשניות?" "לא ולא", הכריז האורח בנחת, "איני יודע כלום!". הרצין ראש הקהל את מצחו, סבלנותו פקעה והוא שאל את האורח: "אם כך, מדוע באת אלי? כלך לך מביתך!" בעלת הבית אשת ראש הקהל שהאזינה לדו שיח בין בעלה לאורח המסכן, פנתה אל בעלה ובקשה ממנו לבל ישליך את האורח החוצה מהבית, "אינך רוצה שיסעד על שולחנך ניחא, אך במטותא מינך אל נא תגרשהו!" נאות ראש הקהל והסכים לדברי אשתו, ואת האורח הושיבו בשולחן קטן אשר בקצה הטרקלין שם הוגשו לפניו שתי חלות קטנות ושלמות ומנת דגים, האורח החל קורא זוהר וזמירות, וכשבצע על הלחם ראו בעליל כי האיש שרוי בהתפשטות הגשמיות וכל כולו אש ולהבה כשרפי אש קודש. כשסיימו כל הסועדים לברך ברכת המזון, סבבו וכיתרו את האורח המזור ואמרו לו, "נמנינו וגמרנו, כי מרוב ענוה הפרזת על המידה באומרך, כי אינך יודע ללמוד, עתה חזקה נפשנו לשמוע ממך דבר חידוש של שוא". אך האורח הרים ידיו כאומר "מה אני יודע?" לפתע נשמע קולו של ראש הקהל לעבר האורח, "מה זה! האם בין רועי בקר גויים גדלת? מעולם לא שמעו אונך אף דבר תורה, אפילו פסוק לא?" וכולו הפך נסער מבורותו של האורח היושב למולו "כן", דבר תורה אחד יכול אני לומר לכם..." אמר לפתע האורח לתדהמתם. בתרועת צהלה התקרבו המסובים לשלחנו, וכולם היטו אוזן לשמוע, מי יודע אילו רזי תורה או סתרי תורה רזין דרזין ישמיע אורח הפלא הזה. הפתח האורח פיו ואמר, "זה מכבר ניקרה בראשי קושיא עצומה, קושיא כציני הר ברזל, סתירה חזקה בין מאמר חז"ל ב"הגדה של פסח" ל"תהלים", תלמידי החכמים שעמדו סביבו התאמצו בכח שלא לפרוץ בצחוק, והמתינו לשמוע את הקושיא שניקרה במוחו של האורח. והוא המשיך "בהגדה של פסח נאמר: 'זכר למקדש כהלל', 'משמע, הלל, צדיק הוא, אחרת לא היו עושים זכר למנהגיו, ואילו בתהילים(פרק י') כתוב 'כי הלל רשע על תאוות נפשו', הרי שהלל רשע הוא!" כאן כבר לא יכלו הסובבים להתאפק, וצחוק אדיר פרץ בבת אחת בכל רחבי הטרקלין, גם האורחים הרבים וגם ראש הקהל אחוז בבוטנס והתפרצו בצחוק קולל, "אומנם קושיא זו מההגדה של פסח, אך ללא ספק מתאימה לפורים!" קראו לעומתו, "ומה התינוץ? שאלו כמה מהאורחים ועיניהם דמעו מרוב צחוק, "האם עלה בידך ליישב את הקושיא הנוראה הזו?" האורח נתן מבט חודרני בראש הקהל והשיב: "כן, חשבתי על תירוץ. ההלל של ההגדה צדיק הוא, והראיה כי בתחילת הלילה מיד בשו בו בית הכנסת נעמד אצל הדלת והכריז בקול: 'כל דכפין ייתן ויכול'". הוא כלל אינו בודק אם תלמידי חכם הוא האורח, אם לא. לעומתו "הלל מהתהלים" הרי רשע הוא, מדוע? "על תאוות נפשו" הוא פולח ליצרו וסוגד לתאוותיו ועושה כאוות נפשו!". חרדת קודש אפפה לפתע את טרקלינו של ראש הקהל, במקום הצחוק תפסה ארשת רצינית את קהל האורחים, האיננו צודק אותו אורח כי הנהגתו של ראש הקהל פסולה? להלבין פניו של אדם קבל עם ועדה, היש היתר לכך? סייע האורח את סעודתו, קם ופנה לו אל בית הכנסת, ממרחק לא רב ממנו פסק בעקבותיו ראש הקהל, וכשהיו שניהם לבד בבית כנסת, נפל ראש הקהל על ברכיו ופרץ בבכי תמרורים, "עפר אני לרגליך כי איש קדוש אתה, הרי אין אדם יודע כי שמי הוא הלל, מאז ומתמיד מכנים אותי ראש הקהל, היום זה הפעם הראשונה שראית אותי וכבר ידעת את שמי!". והאורח הלא הוא רבי זושא מאניפולי זי"ע הניח ראשו בין ברכיו, והחל מקונן בקול מר, "אוי לך זושא שעברת על עבירה פלונית במקום פלוני, אוי לנפשך זושא, כי במקום זה וזה נכשלת בעבירה חמורה, שעה ארוכה פירט את עוונותיו שעבר אותה, אלא שהלה היטיב להכיר את העבירות הללו כעבירות והפשעים שעבר מיום עמדו על דעתו ועד היום הזה. מתוך הדברים התברר כי ראש הקהל הינו אדם אלים ובעל עבירה לא קטן שהשתלט בכוח הזרוע על רשות הקהל והסתתר מאחורי מסווה ומסיכה של תלמיד חכם המסמר לתת מפיתו לעם הארץ... בכיותיו של ראש הקהל עלו וגברו, הוא קרא מתוך נהמת ליבו לעבר ר' זושא "הורני דרך תשובה". "קטונתי מכך", השיבו ר' זושא ושלחו אל מורו ורבו הלא הוא המגיד ממעזריטש זי"ע אשר טיחה את נשמתו, כבסה כבורית מכתמי חטאיה, והיטיב להפוך את "הלל הרשע" ל"זכר למקדש כהלל" - להלל הצדיק. - - -

[א] צריך לזכור באיסור רבית וכמה לאווים נאמרו בו שהמלוה עובר בששה לאווים הא' לא תהיה לו כנושה הב' את כספך לא תתן לו נשך הג' ובמרבית לא תתן אכלך והד' אל תקח מאתו נשך ותרבית והה' לא תשימו עליו נשך והששי לפני עור לא תתן מכשול והלוה עובר בשלשה לאווים הא' לא תשיך להם לא תשיך לאחיך ששני לאווים אלו יש בהם אזהרה ללוה גם כן שלא להרוס למלוה ליישך והג' לפני עור לא תתן מכשול והערב והעדים והסופר עוברים בשני לאווים הא' לא תשימו עליו נשך והב' לפני עור לא תתן מכשול והמתווך וכל המסייע בדבר או המורה מקום ללוות או להלוות עוברים בלא של לפני עור וכו' :

[ב] אף על פי שאם לא ילוה, מלוה זה ללוה זה ילך הלוח וילוח מישראל אחר למרות זאת עובר המלוה בלפני עור והלוה גם עובר אף על פי דאם לא היה לוה הוא מה ישראל היה לוה ממנו ישראל אחר אבל הערב והעדים והסופר אינם עוברים בלפני עור אלא דוקא אם אלולי הם לא היה זה המלוה מלוה לזה אבל אם גם בלעדם היה מלוה אותו אינם עוברים בלפני עור ורק עוברים על לא תשימו עליו נשך ואף על גב דאין עוברים בלא דלפני עור הרי הם מחזיקים ידי עוברים עבירה דיש בזה איסורא דרבנן והסורסור וכל מי שמסייע בדבר אין בידם אלא איסור דרבנן דמחזיקין ביד עוברי עבירה :

[ג] גם ברבית דרבנן רמו רבנן על המלוה כל איסורי לאווים הנזכר לעיל אבל על הלוה לא רמו רבנן אלא רק איסור לאו דלפני עור ויש אומרים דגם העדים אין עוברים ברבית דרבנן אלא רק על איסור דלפני עור :

[ד] מהתורה מותר להלוות לנכרי ברבית וללוות מהם לכתוב לנכרי תשיך ובזמן התנאים אסרו חז"ל להלוות להם כדי שלא ילמדו ממעשיהם ולא התירו אלא כדי חיו ואחר כך חזרו החכמים ז"ל והתירו המלוה לנכרי ברבית לגמרי אפילו יותר מכדי חיו כדן של תורה וכל ישראל שמלוה מעותיו לישראל ברבית ותולה אותם בגוי שאומר של גוי הם הקב"ה יפרע ממנו :

[ה] מומר שיצא מן הכלל מותר להלוות לו ברבית אבל אסור ללוות ממנו ברבית מיהו אם הוא מומר ישמעאלי שמודין ביחוד ואין להם שיתוף אז גם להלוות ללוות ברבית אסור וכן הקראים אסור להלוותם ברבית וכל שכן דאסור ללוות מהם : **[מחלל שבת בפרהסיא אפילו לתיאבון, והעובר על מצווה אחת להכעיס וכל שכן כופר בעיקר מותר להלוות להם בריבית אבל אסור ללוות ממנו בריבית]**

[ו] מהתורה אין הריבית אסור אלא דרך הלואה ורז"ל עשו הרחקה משמרת לדבר ואמרו כללל דריביתא כל שהוא אגר נטר אסור פירוש כל שמרויה בשביל המתנת מעותיו אסור בין שבא לו החוב בדרך הלואה בין בדרך מקח וממכר בין דרך שכירות בין דרך מלאכה בין רבית מוקדמת שמקדים הריבית קודם ההלוואה בין רבית מאוחרת דלאחר שהחזיר לו מעות שהלוה לו נותן לו רבית ואף על פי שלא קצץ עמו בשעת הלואה כלום אלא אחר שזה תבע ממנו המעות שנושה בו נתן לו רבית כדי שירחיב לו הזמן ואפילו שחוב זה לא היה עיקרו ההלוואה אלא של מקח וממכר וכיוצא בכל זה אסור רז"ל הריבית :

[ז] אפילו אם מלוה ראובן מעות לשמעון ואינו קוצץ עמו הריבית אלא מלוה בענין שאם ירוח יתן לו ריוח ואם יפסיד יהיה ההפסד כולו על הלוה ונמצא שהמלוה קרוב לשכר ורוחק מהפסד גם בזה אסור חז"ל :

[ח] לא יאמר ראובן לשמעון הלויני היום ואחר כך גם אני אלוה לך ואפילו אם ראובן לוה משמעון סתם ולא אמר לו כלום ואחר כך חזר ראובן ומלוה לשמעון ואומר לו אני מלוה לך בשביל שהלויני מקודם אסור אלא ללוו זה מזה בסתם באין אומר ואין דברים : **[אסור להקדים שלום למלוה שאינו רגיל לומר לו שלום אבל תורה רבה לאחר פרעון חובו מותר]**

[ט] לכתוב ופרע ואחר כך שר לו הלוה דורון בשביל שהלוה זו רבית מאוחרת ואסורה מדרבנן מיהו דבר מועט שרי כיון דאינו מפרש ששולח לו בשביל שהלוה ויש מתירין אפילו בדבר מרובה אם שולח לו הדורון אחר שעברו ימים הרבה מעת הפרעון ויש מתירין באופן זה אף על פי שהלוה מתכוין בלבו לשלוח הדורון בשביל ההלוואה שהלוה עם כל זה כיון שעברו ימים הרבה אחר הפרעון ואינו מפרש בפיו כלום מותר : **[רבית שאסורה מהתורה יוצאה בדיינים ואסורה מדרבנן אינה יוצאת בדיינים אבל הריצה לצאת ידי שמים יחזיר, רבית מוקדמת או מאוחרת אפילו ידי שמים אינו צריך לצאת]**

[י] אם בעת הפרעון שהוא פורע על מוסיף לו יותר מן סך שהלוהו אפילו מוסיף לו דבר מועט ואפילו שאינו מפרש כלום אסור מדברי סופרים במה דברים אמורים כשהוא חייב לו מעות בתורת הלואה ובא עתה לפרוע לו מעות שהלוהו אבל אם ראובן נתן לשמעון על סחורה כגון שנתן לו מעות כדי לתת לו חטיף וכיוצא כנגד המעות ועתה כשבא שמעון לפרוע לראובן החטיף הוסיף לו חטיף יותר מכנגד מעותיו מותר דאמרין אוזלי קא מיזל גביה כלומר מוכר לו הסחורה יותר בזול ממה שהתנה עמו ומיהו אם מוסיף לו הרבה שניכר בודאי שמוסיף לו בשביל שהמתין לו בפרעון הסחורה אף על פי שהוא קבל המעות בורת מוכר הרי זה חשיב כמפרש ואסור לקבל ממנו התוספת שהוסיף לו :

[יא] אם מכר ראובן סחורה לשמעון בהקפה על זמן ידוע ועבר זמן הפרעון שלא פרע לו בזמנו ואחר כך בעת שפרע לו הוסיף לו יותר אף על פי שנתן בסתם שאינו מזכיר שנתן בשביל עכבת המעות שנתעכבו אצלו אסור אף על פי דמעות אלו הם דמי סחורה יען להכא ליכא למימר אוזלי קא מיזל גביה ועוד כיון שזקף עליו דמי הסחורה יש לזה דין מלוה :

[יב] אם הלוה בעל מלאכה ועושה למלוה מלאכה בזול יותר מלשאר אדם כדי שירוח לו הזמן הרי זה רבית של תורה ואם כבר הרויח לו הזמן ואינו תובעו

ואחרי זה עושה לו בזול הרי זה דבק רבית ואסור מדרבנן :
[יג] אסור להקדים שכר המלאכה לאומן כדי שיעשה לו בזול, מפני שנראה כמלוה לו היום כדי שיוזיל בשכרו, כיון שהאומן יכול לחזור בו מן הדין שלא לעשות המלאכה לבעל הבית, והמעות שקבל מבעל הבית הם חוב עליו והרי זה כהלואה ואסור, אבל אם בעת שמקדים לו השכר הוא מתחיל לעסוק באותה המלאכה, מותר, מפני דניכר הדבר דאלו המעות הם דמי השכירות ולא נראית כהלואה :

[יד] ראובן שיש לו חצר ורוצה להשכיר לשמעון לשנה או שנתיים מותר להוזהל השכירות כדי לקבל עתה דמי השכירות ולא עוד אלא מותר גם לומר לשמעון אם נתן לי השכירות עתה אני משכירי בעשר ואם לאחר זמן אני משכירי לך ביי"ב כיון שהשכירות דינה הוא דאינה משתלמת אלא לבסוף השכירות הבית נמצא סכום שיפרע לבסוף זהו שוויה של שכירות החצר וכשפורע לו עכשיו עשר מוזיל הוא לו בשביל הקדמתה במה דברים אמורים כשאומר לו קודם שיקנה השכירות באחד מדרכי ההקנאה אבל אם כבר גמר עמו ערך שכירות החצר בעשרה שיפרע לו עתה במזומן ונתן לו שטר ההקנאה שאין בעל החצר יוכל לחזור בו ולא השוכר ואחר שהקנה השוכר כפי הדין בערך העשר אומר לו תמתין בעד השכירות לאחר זמן ואשלם לך יי"ב הרי זה אסור דזה הוספת הוי רבית גמורה :

[טו] אם ראובן מכר סחורה לשמעון בעשרה על מנת שיתן לו הדמים מיד אסור להוסיף אחר כך על המקח ולומר אמתין לך עד עשרה חדשים ונתן לי יי"ב בדמי הסחורה ורבית גמורה היא זו ואפילו קודם שנגמר המקח אסור מדברי סופרים לומר המוכר אם תקנה במעות מדודים לאלתר אמכור בעשר ואם לאחר יי"ב חדשים אמכור ביי"ב יען כיון שאמר אם ישלם לאלתר ימכור בעשרה נמצא דמי הסחורה ההיא עשרה ואם אחר כך יקחנה ביי"ב בשביל שממתין לו יי"ב חודש הרי זה רבית דרבנן :

[טז] כל סחורה ששומתה ידועה שהיא נמכרת בעשרה במעות מדודים אסור למכרה בסך יותר בהקפה מיהו בזמן הזה נוהגים העולם למכור כל מין סחורה בהקפה בסך יותר יען כי אף על פי שיש לה שער ידוע בשוק באותה העיר שהיא נמכר בעשר במעות מדודים וזה מוכרה ביי"ב בהקפה אין זה נקרא שער ידוע יען כי אפשר שבזה הדין שהוא מוכר שוה עשר ביי"ב בהקפה יבא ידיעה מערי אירופא שנתחדש איזה דבר הנוגע לאותו המין ועלה השער שאז גם בעיר זו יעלה השער ותהיה שוה ביי"ב במעות מדודים וכל שכן אחר שנתחדש הטלגרף ולכן נהגו היתר בכל מיני סחורות למכור דבר ששוה עשר במדודים ביי"ב בהקפה והסיבות אשר יסבבו עליית השער במיני הסחורות הם מצויים בזמן הזה וקרובים להיות יותר מאותו הטעם שכתב ראבי"ה ז"ל משום דלפעמים באים שרים ויחזרו המעילים לקנות ביותר משוויים

[יז] אם מכר סחורה ביי"ב בהקפה לזמן יי"ב חדשים ונגמר המקח בזה וקנאו הלוקח ונעשה שלו אז מותר למוכר לומר ללוקח אם רצונך תן לי עתה מעות מדודים ואנכה לך עשרה למאה או יי"ב למאה מן המקח ואם הלוקח לא רצה בכך אלא אמר אני אשלם יי"ב בזמן הפרעון כאשר קניתי אין בכך כלום ומותר למוכר לקבל ממנו יי"ב בזמן הפרעון אף על פי שאמר לו שהוא מרוצה לקבל פחות מיי"ב אם יתן לו מעות מדודים מפני שאלו הדברים אמר המוכר אחר שנגמר המקח ונעשו היי"ב חוב על הלוקח : **[סחורה שיש לה שער ידוע ונמכרת ב-100 מותר למכרה ב-120 ולא יאמר לו בפירוש אם תשלם לי מיד הרי היא לך במאה ואם לו ב-120 ומכל מקום אחרי שמכר לו הסחורה ונקנתה לקונה כפי ההלכה מותר לומר לו אם תשלם לי עכשיו אני עושה לך הנחה ותשלם לי 100]**

[יח] יש מתנים בתחילת המקח שמוכרים בהקפה לכמה חדשים שכל זמן שיהיה ללוקח מעות יביאם למוכר וינכה לו מן הדמים אחד למאה בעד כל חדש הרי זה אסור דהוי ליה כמפרש אם מעכשיו הרי הוא לך בעשר סלעים ואם לגורן ביי"ב : והנה כי כן אם המוכר מכר סחורה ביי"ב לזמן יי"ב חדשים והתנאי היה ביניהם גמר המקח דמעתה ומעכשיו כל זמן שביא הלוקח המעות ינכה לו המוכר מן הדמים אחד למאה בעד כל חדש וזה הלוקח לא הביא המעות קודם הזמן כלל אלא הביאם אחר שנשלם זמן יי"ב חדש הנה שורת הדין נותנת שצריך המוכר לנכות מדמי המקח יי"ב למאה יען כי כפי התנאי הנזכר אם היה הלוקח מביא הדמים לאלתר היה מנכה לו יי"ב למאה ונמצא המוכר גילה דעתו שהוא מרוצה למכור הסחורה ההיא במעות מדודים בחסיון יי"ב למאה מן הסך שמקבל עתה ואיך יקבל עתה סך על זה שנמצא מקבל היתרון בשביל בזמן :

[יט] אם מכר ביי"ב לזמן יי"ב חדשים והתנה עם הלוקח שמחויב להביא המעות אחר שני חדשים ואז הוא ינכה לו מדמי המקח עשרה למאה הנה בודאי אם הלוקח הביא המעות כפי התנאי אין בזה חשש כיון שבוה התנאי שעשה המוכר נתברר שהוא מרוצה למכור סחורה זה פחות עשרה למאה מן הערך שהיה ביניהם וכך הוא קבל באמת את דמי המקח פחות עשרה למאה : ברם מה שיש לכאורה לאסור באופן זה הוא בהיכא דהלוקח לא הביא דמי המקח אחר שני חדשים אלא נשאר אצלו עד סוף יי"ב חדש דלכאורה נראה דאסור למוכר לקבל ממנו יי"ב אלא צריך לנכות לו עשרה לדמי מדמי המקח והגאון מהרש"ם ז"ל העלה מאחר שנעשה הדבר על ידי תנאי והיה אפשר לקימו ולא קימו אם כן נתבטל המקח ומצאנו בשלח קונה הלוקח את המקח מחדש ואז המוכר יוכל ליקח ממנו יי"ב דהוי כמוכר במעות מדודים ונראה טעמו ונימוקו :

אמרי חז"ל : לשבח את בוראו. כתב האלשיך הקדוש פרשת וישלח (פרק לה פסוקים א-ד) והנה זה דרכו יתברך כי הבלתי מחזיק לו טובה על ההטבה שהיטיב לו לא יחזור להטיב לו אותה הטבה. ע"כ לכן תמיד לשונו תהיה תמיד רגילה לשבח את בוראו *** כתב ספר הכוזרי מאמר ג יג. אמר החבר : ומה שיחזיק עריבותו ויקבענו ויוסיף לו עריבות על עריבות, שיברך תמיד על כל מה שהוא מוצא מן העולם ומה שמוצאו ממנו. ע"כ דהיינו הרוצה שהקב"ה יחזור ויתן יכיר ויחזיק טובה לבוראו וישבחנו תמיד *** כל ברכה של גדול הדור עושה רושם למעלה ועושה עת רצון. לכן ראוי למתברך לברך את המברך [חזו"א טהרות הוספות] נשאל החזון איש מדוע מקדיש כל כך הרבה מעותותיו היקרות למען הציבור והשיב אלמלא היה לי ממון הרי הייתי עושה בו חסדים עם הבריות עכשיו שאין לי אני מקיים מצוות גמ"ח בדרך זו ** החזון איש אני מחזיק את הקפדנות למנונה מאד חזון איש נלגיד וכן אין הפסד חלילה מן הצדקה רק ברכה מתווספת

שאלה האם מותר לקנות כרטיסי הגרלה של מוסדות תורה וחסד ממעשר כספים **תשובה** דעתו של האגרות משה אורח חיים חלק ד סימן עו היא דאי הוי קצבה לכרטיסים שנמכרים [מספר מכירת הכרטיסים לא מוגבל ל-1000 או 2000 כרטיסים וכו'] אסור לקנות מכספי מעשר כיון שיש אז שווי לכרטיס ולא ניתן רק לצורכי צדקה אלא כדי להרוויח ואם אין הגבלה למספר הכרטיסים אזי ודאי קונה הכרטיס דעתו רק לצדקה כיוון שהסיכויים לזכות קלושים אלא שכתב שאם זכה ראוי שיתן את שווי הכרטיס למעשר ע"ש לעומת זאת בשו"ת שבט הלוי חלק ט סימן ר"א מחלק בהכי אלא משמע שבכל גוונא מותר מכספי מעשר וכיון שניתן כולו לעניים ומה שנותנים פרס כותב שבט הלוי וז"ל אין בזה בעיה, אלא שרוצה להנות שיעלה לו מזה ספק ריוח של לזכות בהגרלה ונתנו על מנת כך לא ראיתי בזה שום פגם, ומה שמוסדות אלה מוציאים חלק מהכספים כמה אחוזים לצורך קניית החפצים המוגרלים גם מזה אין תבא דכמו שאין מודקדים בעניים כשאנו מוסרים להם כספי צדקה אם עושים ההוצאות כולם לצורך כמו"כ כאן וכ"ש כאן דכדי להרויח לצדקה צריכים לקנות אי"כ כולו צורך צדקה, - ועוד דאין מודקדים כ"כ במעש"י דלהרבה דעות אינו אפי' חיוב. דרבנן אלא חומרא של מצוה כשיטת ה"ב"ח בסי' שלי"א לסיכום אם אין קצבה לכרטיסים לכו"ע מותר. רק אם זכה לדעת האגרות משה צריך לתת את שווי הכרטיס למעשר ואי איכא קצבה דעת האגרות משה אסור ולדעת בעל שבט הלוי מותר

הנהגת ה' היא לא ניסית כדי שלא תתבטל הבחירה

קיימו וקבל היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם
מובא במסכת שבת דף פח. על הפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר"
 אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך
 הוא עליהם את ההר כגגית במתן תורה ואמר להם אם אתם
 מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם.
 אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא **רש"י**
מסביר מודעא רבה - שאם יזמינם לדון למה לא קיימתם מה
 שקבלתם עליכם יש להם תשובה, שקבלו את התורה באונס
 אמר רבא אף על פי כן חזרו וקבלו את התורה בימי אחשוורוש
 מרצון - מאהבת הס נענשה להם כשתוב: "קיימו וקבלו
 היהודים" קיימו מה שקיבלו כבר.

התוספות שם ד"ה 'כפה עליהן' כותב: "ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע אם כן מדוע צריך לכפות עליהם הר כגיגית? שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאה נשמתן".

ובמד'ש תנחומה פרשת נח כתוב שאמרו נעשה ונשמע על תורה שבכתב ולא על תורה שבעל פה שדורשת מאמץ גדול של לימוד.

המהר"ל מבאר שכפה עליהן הר כגיגית ביאורו שקרע להם כל הרקיעים וראו את כל מעשה מרכבה ולא ראו עץ ישראל מציאות אחרת שלא לקבל את התורה ושאינו כלל אפשרות לבחור אחרת דהיינו שלל מהם את הבחירה וזה נקרא כפיה וכשחזרו וקבלו את התורה בימי אחשורוש שהיה נס בהסתר כלשון מגילת אסתר לשון הסתר ועדיין היה מקום לבחירה ואומנם היו הרבה נסים מכל מקום ניתן להסביר זאת בצורה טובעת שפתאום נדה שנת המלך, פתאום המלך זכר את הצלת מרדכי ומצווה להרכיב אותו בעיר ומצווה שיאמרו "ככה נעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו". המן ועשרת בניו נתלו על העיר בגלל אסתר, ונתקיים ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם הכל במהלך טבעי ובכל זאת קיבלו את התורה א"כ זוהי קבלת התורה מרצון ולא מאונס **ובזה מתורץ קושיית** התוספות לעיל שאע"פ שאמרו נעשה ונשמע מ"מ הוי עדין כפיה כיוון שלא יכלו לבחור אחרת.

כשעם ישראל קבלו את התורה שנית בימי מרדכי ואסתר חג פורים נתקדם מאד עד שאמרו חז"ל כיפורים כפורים דהיינו **פורים הוא כיום כיפור**. חג זה נראה לנו כחג של הוללות אבל האמת היא שזהו חג מאד קדוש שכל המעוידים ויחידים להתבטל חוץ מפורים ומובא בספרים הקדושים שישנה הארה מאד גבוהה בחג הזה. [יסוד דבא] ואנו רוצים להדמות להארה זו ולכן נפסק בשי"ע שכל עני הפושט יד נותנים לו. אנו מתנהגים כמו ההארה הגבוהה של פורים שכל הפושט יד נותנים לו וממלא גם אנו זוכים ביום הפושט יד ומבקש בפורים ומתפלל ענה לכן ראוי להתפלל ביום זה על כל צרכיו הרותניים והגשמיים.

נלמד מחג הפורים שגם בדברים הנראים לנו טבעיים תמיד להודות לה' שתמיד משיגה עלינו. הקב"ה עושה איתנו ניסים בכל יום אלא שאנו צריכים לראות אותם ולא להתלות ולומר שזה טבעי וזה אינו נס **ונמו שכתוב במדרש תהילים** מזמור קלו': "לעושה נפלאות גדולות לבדו".

שואל המדרש וכי ח"ו יש שותף לקב"ה שהפסוק אומר שהקב"ה אומר לבדו? מתרץ המדרש שרק הוא לבדו יודע מה פלאים עושה והאדם אינו יודע כלל מהניסים שה' עושה לו.

כיצד? אדם נתון על המטה והנחש לפניו על הארץ בא לעמוד הקב"ה דואג שיראה את הנחש ויזהר מפניו שלא יכישו ובשביל זהו עוד יום רגיל ואינו יודע שהקב"ה הצילו ואינו יודע מה פלאים עשה הקב"ה עמו. ומי יודע? הקב"ה". וכן הוא אומר, (תהלים, ט) "רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותי ומחשבותי אלינו אין ערוך אליך". אין לי להעריך שבחך ואיני כדאי לספר נפלאותיך. אי"ר אלעזר, אפילו בעל הס אינו מכיר בנסו, שנאמר, וכמו שדרש רב יוסף, מה פירוש הפסוק: (ישעיה, יב, א) "אודך ה' יב קוצ אנת ביי". במה הפסוק מדבר, בשני בני אדם שהלכו לסחורה, יב לב קוצ לאחד מהם

התחיל מחרף ומגדף, לימים שמע שטבע ספינת חביריו בים
התחיל מודה ומשבח. לכך נאמר: (שם) "ישוב אפך ותנחמני"
בעצם בזכות הקוץ ניצל ממוות ולכן תמיד נודה והלל לבורא.
וכן שמעתי ביאור על הפסוק: **"הללו את ה' כל גויים"** היה
צריך לומר **"כל יהודים"** אלא הגויים יודעים כמה הם רוצים
להרע לעם ישראל ולא עולה בידם ולכן אומר הפסוק:
"הללו... כל גויים" כיון שעם ישראל לא יודע את הנסים שה'
עושה לישראל אלא הגויים וכשרואים כמה הקב"ה שומר על
ישראל, על הגויים מוטל להלל את ה' על נפלאותיו.

הרמב"ן כותב שגם הטבע זה נס אלא שלנו דווקא שינוי הטבע נראה כנס. ומי שמגיע לאמונה והכרה עמוקה ומוחלטת שאין שום הבדל בין טבע לנס ומבטל את כל רצונותיו לבורא עולם זוכה שהקב"ה עושה **לו** ניסים חדשים לבקרים.

וכן מסופר בגמרא על ר' חנינא בן דוסא ואשתו שהיו מלומדים בניסים. במסכת תענית דף כד. מסופר: אמר ר' יהודה אביר רב כל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת כל העולם כולו ניזון מלשבת חנינא בני וחנינא בני דיו בקא חורבים מערב שבת לערב שבת הייתה רגילה אשתו של רבי חנינא לחמם את התנור כל ערב שבת וזרקת סמרטוטים משום חנינא כיון שכולם בשלש לשבת ויצא עשן מהאורב כתוצאה מהבישולים וכדי שגם לה יצא עשן למרות שלא היה לה מה לבשל שמה סמרטוטים כדי שיצא עשן הייתה לה שכנה רעה שאמרה אני יודעת שאין לה כלום לבשל מניין העשן הזה באה ונאשה על הדלת התביישה אשת רבי חנינא ונכנסה לחדר נעשה לה נס וראתה את התנור מלא לחם וקערה מלאה בצק אמרה לה השכנה פלונית: תביאי מרדה להוציא את הלחם שאם לא עוד מעט ושיף אמרה גם אני נכנסתי לחדר לשם כך להביא את המרדה מפני שמלומדת בנים הייתה והייתה בטוחה שהקבי"ה יעשה לה נס.

רבי חנינא ראה פעס את בתו עצובה. שאל אותה: "מדוע את עצובה?" אמרה לאביה שהתחלף לה חומץ בשמן ובמקום שמן הודלקת נרות שמה חומץ לנרות. אמר לה: "בתי, מי שאמר לשמן וידלקו לאמר לחומץ וידלקו" ואמרת הגמרא שדלק הנר כל השבת עד מוצאי שבת ולקחו ממנו נר להבדלה.

מי שיש לו אמונה פשוטה שטבע הוא נס ונס הוא טבע ועושה את רצון ה' ללא התחכמויות במסירות והקרבה גדולה מתוך עסק התורה וזכה הוא הנס נהפך אצלו לטבע. בדורנו אנו זכינו לצדיק יסוד עולם, הבבא סאלי, שטבע אצלו זה נס וניסים היו מתגלגלים על ידו כלאחר יד. והנה כמה מאלפי הסיפורים:

מעשה שהיה בזוג שלא נפקדו שנים רבות בזרע בר קיימא, ובצר להם פנו אל ההבא סאלי זינ"א ובקשו ממנו ברכה. אמר להם הצדיק: "כל זמן שיש לכם עיתונים בבית, לא תפקדו". ואכן קיבלו עליהם שלקח את העיתונים. עבר זמן ואותו זוג לא נפקדו, ושוב חזרו לצדיק. אמר להם הרב: "תחפשו טוב אולי נשאר עוד זכר של עיתון בבית". ואכן חפשו, ומצאו חתיכת עיתון באחד הפינות, וסילקוהו מהר מביתם, ותהילות לה' יתברך נפקדו בזרע בר קיימא.

בבא סאלי מקים משותק

ברוך ציוני נולד עם מחלת ניוון קשה ברגליו, הגורמת לניוון אט אט עד שבשלב מסוים הן משתתקות לחלוטין. אך בגיל 8 הידעו המורה הגשימה את עצמה, ורגליו של ברוך פסקו מלעבוד. מעתה, את הדרך לתלמוד התורה הוא נגמל על כסא גלגלים. בגיל 11, בעודו ממתין עם אביו להכנס לסדרת בדיקות לקראת ניתוח מסוכן, בנסיון להציל את רגליו, פגשו ברוך ואביו את ר' יצחק שלמה לוגסי, משמשי האשיז של ההבא סאלי, שהציע לברוך לבוא לבבא סאלי, וסידר להם כניסה לא עיכובים. הם הגיעו לחדו של הרב, הרב קיבל את הילד בחום והגיש לו כוס מים, הוא אמר לו לברך על המים. הרב חיך אליו, פרס ידיים ואמר לו: "בוא, בוא אליי". ברוך הקטן ענה בחרדה: "אינני יכול", אני מרותק לכסא גלגלים, רגלי נכות". הרב המשיך ואמר בכוון: "מאתה יכול! קום על רגלך וגש אליי". הוא אחז בידית הכסא וניסה להתרומם. תוך כמה שניות היה אחוז ומחובק בידיו של הרב, כשהוא עומד. לאחר מכן הלך תקופה קצרה בעזרת קביים, אח"כ החל ללכת כמו כולם. מעשה זה פורסם בכלי התקשורת. מתוך עסק התורה זכה הבבא סאלי שגם הנס נהפך אצלו לטבע.

מילי בדיוחותא: אדם נכנס למסבא ציבורי בומן ההכנות לסעודת פורים. כיברו אותו והגישו לשולחן קערה גדולה מלאה כיסים מעימים מאור, וריחים וודף למרחוק. נטל האורח באווירת פורים כיסן אחד ואמר: זה כנגד יחידו של עולמו ושל עוד שניים ואמר: אלה כנגד משה ואהרן. ושל עוד שלושה ואמר: אלו כנגד שלושת האבות, ועוד ארבעה - כנגד ארבע האמהות, ועוד שנים עשר כנגד י"ב שבטים... אמר כחור לחבירו, חזיו מיד את הקערה מכאן, במרם יקח כנגד ששים ירבוה בישראל...

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא בדדיוחותא ובדחי רבנן לסוף ישב באימה ופתח בסוגיא [שבת ל:א]

זכר למחצית השקל [לפי הרב יצחק יוסף 40-
כולל מעי'ם מיועד לחחוקת תורה] כל הרוצה
ליכות בחחוקת תורה : כולל יום, כולל ליל
שישי, כוללי בין הזמנים, עלון שבועי ועוד
יתרונם בהעברה בנקאית לחשבון: על שם:
כולל קול כמוס כפי פאג'י 173
מחשבוני- 0125501 טל: 054-8464024

[illegible]